

T.C.  
SAMSUN VALİLİĞİ  
Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü



**TÜRKİYE VE SAMSUN İLİNDE  
SU ÜRÜNLERİ SEKTÖRÜNÜN  
MEVCUT DURUMU  
SORUNLARI VE ÇÖZÜM  
ÖNERİLERİ**

Burhan HEKİMOĞLU  
Ziraat Mühendisi

Mustafa ALTINDEĞER  
Ziraat Mühendisi

Samsun / Haziran 2012

**İÇİNDEKİLER**

<b>1. Giriş</b>	<b>1</b>
<b>2. Samsun’da Su Ürünleri</b>	<b>1</b>
<b>3. Samsun ve Türkiye Kıyaslamaları</b>	<b>5</b>
<b>4. Dünya’da Su Ürünleri Sektörü</b>	<b>6</b>
<b>5. Türkiye’de Su Ürünleri Sektörü</b>	<b>7</b>
<b>6. Su Ürünleri Potansiyelimiz</b>	<b>8</b>
<b>7. Su Ürünleri Avcılığı</b>	<b>9</b>
<b>8. Su Ürünleri Pazarlama</b>	<b>10</b>
<b>9. Samsun İlinde Su Ürünleri Pazarlama</b>	<b>11</b>
<b>10. Su Ürünlerine Dış Talep</b>	<b>12</b>
<b>11. Su Ürünlerine İç Talep</b>	<b>14</b>
<b>12. Su Ürünleri Yetiştiriciliği</b>	<b>18</b>
<b>13. Yetiştiricilik Sektörünün Sorunları</b>	<b>22</b>
<b>14. Balıkçılık İdari Binaları Ve Karaya Çıkış Noktaları</b>	<b>24</b>
<b>15. Su Ürünleri Toptan Satış Yerleri</b>	<b>25</b>
<b>16. Samsun İli Su Ürünleri Ve Balıkçılık Sektörü Problemleri</b>	<b>26</b>
<b>17. Su Ürünleri Ve Balıkçılık Sektör Problemlerine Çözüm Yaklaşımları</b>	<b>26</b>
<b>18. AB Balıkçılık Politikaları</b>	<b>27</b>
<b>19. Türkiye’nin AB Mevzuatına Uyumu</b>	<b>30</b>
<b>20. Balıklandırma Çalışmaları</b>	<b>33</b>
<b>Kaynaklar</b>	<b>33</b>

## **1. Giriş**

Su Ürünleri yetiştiriciliği, insanların sağlıklı beslenmesi sanayi sektörüne hammadde temini istihdam oluşturmaya katkı sağlaması yüksek ihracat imkânı ve doğal kaynakların daha etkin yönetimi ile biyolojik çeşitliliği muhafazası konularında önemli fırsatlar oluşturmaktadır.

Su ürünleri yetiştiriciliği veya akuakültür, su canlılarının en azından hayatlarının belirli bir safhasında stoklama, besleme, büyütme, ıslah ve muhafaza amacıyla kontrollü şartlar altında yetiştirilmesi olarak tanımlanmaktadır. Samsun'un, Türkiye'nin deniz avcılığı ile üretiminin büyük kısmının gerçekleştirildiği Karadeniz bölgesinde bulunması nedeni ile ulusal boyutta çok önemli bir rekabet avantajı mevcuttur.

Balıkçılık ve su ürünleri sektöründe faaliyet gösteren firmaların Samsun balıkçılık ve su ürünleri sektöründeki girişimcilik ruhunun yüksek seviyede olduğu gözlemlenmiştir. Samsun'daki firmalar özellikle son 5 yıl içerisinde balığın işlenmesi, depolanması, endüstriyel ürün haline getirilmesi vb konularda birçok yatırım yapılmıştır. Yatırımların yeni olması nedeni ile kullanılan teknolojiler de günceldir. Karadeniz'den her sene avlanan balığın yaklaşık %80'i Türk avcılar tarafından avlanmaktadır. Karadeniz'e kıyısı olan ülkeler arasında avcılık yeteneği, donanımı ve altyapısı en iyi olan ülkenin Türkiye olduğunun göstergesidir.

Balıkçılık ve su ürünleri sektöründeki en önemli girdilerden biri av ve yetiştiricilik sahalarıdır. Deniz yetiştiriciliği konusundaki rakip bölgeler olan İzmir ve Muğla'daki firmalar turizm sektörü ile aynı çevreyi paylaşmaktadır ve yetiştiricilik ile turizm sektörleri arasında çıkar çatışması mevcuttur. Balık yetiştiriciliği için İzmir ve Muğla'da yeni sahaların açılmasında çok önemli sıkıntılar mevcuttur ve dolayısı ile sektörün fiziksel limitlerine ulaştığı söylenebilir. Samsun'da böyle bir sorun mevcut değildir ve önümüzdeki dönemde de ortaya çıkmayacağı öngörülmektedir.

## **2. Samsun'da Su Ürünleri**

Samsun İlinin deniz kıyısında olması su ürünleri potansiyeli yüksek bir il olmasını beraberinde getirmiştir. Büyük deniz ve iç su potansiyelleri varlığı bu şehri su ürünleri konusunda ayrıcalıklı kılmaktadır. Su Ürünleri yetiştiriciliği açısından zengin su kaynaklarına sahip olan genelde ülkemizin özelde Samsun ilinin bu potansiyelinin, yeni teknolojiler kullanılarak verimli bir şekilde değerlendirilmesi, ekonomik ve sosyal

açından oldukça fazla önem arz etmektedir. Samsun ili su ürünleri konusunda; stratejik konumu, limanları, balıkçı barınakları, modern balıkçı tekneleri, kalifiye elemanları, birikimleri, kullanılabilir dinamikleri ve modern kent kimliği ile bölgesinin belirleyicisidir.

Türkiye'nin toplam su ürünleri üretim miktarı 2008 yılında 646.310 ton iken 2009 yılında 622.962 ton 2010 yılında 653.080 ton olarak hesaplanmıştır. Küresel su ürünleri üretimi miktarı 145.1 Milyon ton olduğuna göre Türkiye'nin üretimi dünya su ürünleri üretiminin %0.45'ünü oluşturmaktadır. Küresel su ürünleri üretiminde ilk sırada yer alan Çin'in üretimi 45 Milyon ton, Avrupa Birliği'nin aynı yıla ait toplam su ürünleri üretimi ise 6,428 Milyon ton civarındadır. Türkiye su ürünleri üretim miktarı bakımından dünyada 35'inci sırada, AB ülkeleri arasında ise 7'nci sırada yer almaktadır.

Samsun ili 2010 yılı avlanan ve yetiştirilen su ürünleri üretimi **23.483** ton olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'de 2010 yılı su ürünleri üretimi 2009 yılına göre yüzde 4,83 artarak yaklaşık 653 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Samsun ili 2010 yılı su ürünleri üretimi ülke üretiminin %3,9'unu karşılamaktadır. Su ürünleri üretimi, avcılık ve yetiştiricilik olmak üzere iki yolla yapılmaktadır. Ülkemizde su ürünleri üretiminin büyük miktarı avcılıktan elde edilmekte olup, 2010 yılında avcılıkla yapılan üretimin 445.700 ton'luk kısmı denizlerimizden ve 40.260 ton'luk kısmı iç sularımızdan elde edilmiştir. Deniz ürünleri üretiminde **Doğu Karadeniz** ilk sırayı almıştır. Bunu Batı Karadeniz, Ege, Marmara ve Akdeniz izlemektedir.

Doğu Karadeniz bölgesinde yer alan **Samsun**, gerek sahip olduğu altyapı gerekse işleme ve depolama ve aracılık kapasitesi ile önemli bir merkezdir. Samsun gerek deniz ve gerekse iç su balıkçılık potansiyeli bakımından Türkiye'nin önemli illerinden biridir. Kıta sahanlığının uygunluğu nedeniyle dip trol balıkçılığının, buna bağlı olarak da orta su trol balıkçılığının yaygın olarak yapıldığı Karadeniz'deki tek ilimizdir. Baraj Gölleri, Lagün Gölleri ve akarsularının fazla olması yönünden, iç su balıkçılığı bakımında da önemli bir yere sahiptir.

Bölgede sadece sofralık değil endüstriyel balık avcılığı da yapılmaktadır. Tutulan hamsi balığının önemli bir kısmı ile çaça balığının tamamı balık unu ve yağı tesislerinde değerlendirilmektedir. Balık unu ve yağı fabrikaları bakımından bölgede önemli bir kapasite fazlası mevcuttur.

**Türlerine Göre Deniz Ürünleri (2010)**

<b>ÜRÜN TÜRÜ</b>		<b>MİKTAR (KG)</b>
<b>BALIKLAR</b>	<b>TOPLAM</b>	<b>23.483.545</b>
	<b>HAMİİ</b>	<b>15.184.689</b>
	<b>BARBUNYA</b>	<b>296.625</b>
	<b>İSTAVRİT</b>	<b>263.533</b>
	<b>KALKAN</b>	<b>4.574</b>
	<b>KEFAL</b>	<b>53.665</b>
	<b>MEZGİT</b>	<b>1.246.919</b>
	<b>LÜFER</b>	<b>105.595</b>
	<b>PALAMUT</b>	<b>53.669</b>
	<b>TİRSİ</b>	<b>60.500</b>
	<b>LEVREK (KÜLTÜR)</b>	<b>193.551</b>
	<b>ALABALIK (KÜLTÜR)</b>	<b>560.295</b>
	<b>DİĞERLERİ</b>	<b>5.459.930</b>

**Türlerine Göre Tath Su Ürünleri (2010)**

<b>ÜRÜNÜN TÜRÜ</b>	<b>MİKTARI (Kg)</b>
<b>TOPLAM</b>	<b>1.813.136</b>
<b>AKBALIK</b>	<b>37.962</b>
<b>ALABALIK (Kültür)</b>	<b>1.673.965</b>
<b>KEFAL</b>	<b>19.710</b>
<b>SAZAN</b>	<b>64.499</b>
<b>YAYIN</b>	<b>4.600</b>
<b>KEREVİT</b>	<b>6.400</b>
<b>DİĞERLERİ</b>	<b>6.000</b>

Samsun balıkçılık açısından önemli bir konumda bulunmaktadır. Kuzey Karadeniz kıyılarından başlayan hamsi akınının Sinop'tan sonra hemen Samsun'a yönelmesi avcılık bakımından büyük avantajlar sağlamaktadır. Avlanma mevsiminin başında Samsun bölgesi hamsi akınına uğramaktadır. Bu akın geçmişte yakalanan hamsinin hayvan yemi olarak kullanımı için islenmesine neden olmuş ve bu amaçla halen faaliyetlerini sürdüren 4 işletme teşvik alarak kurulmuştur. Mevsimine göre Samsun bölgesinden yakalanan ticari açıdan önemli balıkların, ülkenin her yerine ulaştırılarak insan tüketimine sunulması ile Samsun ekonomisine ve ülke beslenmesine önemli katkılar sağlamaktadır. Samsun da 468 adet deniz ve 159 adet iç su olmak üzere toplam 627 adet balıkçı teknesi bulunmaktadır. Ruhsatlı gerçek kişi sayısı 4.548 ve amatör ruhsatı olan kişi sayısı ise 2.302'dir.

#### **Balıkçılıkla Geçimini Sağlayan Aileler Ve Tekne Sayısı (2010)**

<b>İlçenin Adı</b>	<b>Aile Sayısı</b>	<b>Tekne Sayısı</b>
<b>İl Toplamı</b>	<b>2.343</b>	<b>741</b>
<b>Alaçam</b>	<b>14</b>	<b>7</b>
<b>Asarcık</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Ayvacık</b>	<b>46</b>	<b>23</b>
<b>Bafra</b>	<b>272</b>	<b>136</b>
<b>Çarşamba</b>	<b>126</b>	<b>63</b>
<b>Havza</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Kavak</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Ladik</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Ondokuzmayıs</b>	<b>708</b>	<b>177</b>
<b>Salıpazarı</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Tekkeköy</b>	<b>9</b>	<b>3</b>
<b>Terme</b>	<b>198</b>	<b>66</b>
<b>Vezirköprü</b>	<b>92</b>	<b>46</b>
<b>Yakakent</b>	<b>88</b>	<b>22</b>
<b>Atakum</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Canik</b>	<b>790</b>	<b>198</b>
<b>İlkadım</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

### Balıkçı Tekneleri

	Motorsuz	Motorlu (gh/p)	Gırgır	Trol	Trol-Gırgır
2002	89	633	2	44	75
2003	154	563	2	42	71
2004	148	596	2	41	76
2005	112	646	2	34	85
2006	112	672	2	31	105
2007	108	636	2	30	103
2008	98	642	2	29	108
2009	125	617	2	30	116
2010	112	629	2	30	108
2011		627			

### Balıkçılık Tesisleri

İlçenin Adı	Tesisin Yeri	Tesisin Türü	Mendirek Uzunluğu (m)	Asgari-Azami Derinlik (m)	Tekne Kabul Kapasitesi (ad)	Hizmete Girdiği Yıl
Yakakent	Küplüağzı	Barınak	975	0-4	108	1992
Merkez	Canık	Barınak	970	0-4	106	2006
Terme	Yalı mah.	Barınak	805	0-4	80	2009
Ondokuzmayıs	Dereköy	Barınak	610	0-3	70	2007

### 3. Samsun ve Türkiye Kıyaslamaları

Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2010 yılı verilerine göre, yaklaşık **486 bin** tonu (balık ve diğer deniz ürünleri) avcılığıyla, 167 bin tonu yetiştiricilikle olmak üzere toplam **653** bin ton su ürünleri üretilmiştir. 2010 yılı avcılıkla yapılan üretim (balık ve diğer deniz ürünleri) yüzde 17, yetiştiricilik üretimi ise yüzde 5.5 oranında artmıştır. Aynı dönemde toplam su ürünleri üretiminin yaklaşık yüzde 68,3'ü deniz balıklarından, yüzde 6,7'i diğer deniz ürünlerinden ve yüzde 25,5'i yetiştiricilik yoluyla elde edilmiştir.

Deniz ürünleri üretimi, 2010 yılında bir önceki yıla göre yüzde 4,7 oranında artarak yaklaşık 653 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Deniz ürünleri üretiminde ilk sırayı yüzde 63,95'lik oran ile Doğu Karadeniz Bölgesi almıştır.

Deniz balıkları içinde önemli olan türlerin avlanılan miktarları incelendiğinde, hamsinin **229** bin tonla üretim miktarının yüzde 35,06 oranında arttığı görülmektedir.

Samsun ilinde toplam avlanan ve yetiştirilen su ürünleri miktarı **23.483** ton olup bu oran ülkenin % 3,6'sını karşılar.

Samsun ili Karadeniz bölgesinde doğal göller ve barajlar bakımından çok zengin bir varlığa sahiptir. Samsun'da Bafra ve Ondokuzmayıs ilçeleri sınırlarında kalan balık gölleri lagünü, Terme ilçesi sınırında kalan Simenit-Akgöl gölleri ve 5 adet baraj gölü mevcuttur. Bafra ilçesinde bulunan Derbent baraj gölünde 780 ton/yıl üretim kapasiteli ağ kafeslerde alabalık yetiştiriciliği yapan 5 adet alabalık işletmesi mevcuttur.

#### **4. Dünya'da Su Ürünleri Sektörü**

Dünyada küresel su ürünleri üretim miktarı Birleşmiş Milletler Tarım ve Gıda Örgütü (FAO) 2009 yılı istatistiklerine göre 145.1 Milyon ton'dur. Dünya çapında en büyük üretici Çin olup, diğer önemli üretici ülkeler ise sırası ile Peru, Hindistan, Japonya, ABD ve Endonezya'dır. Avrupa kıtasındaki en büyük üretici olan Norveç ise dünya üretiminde onuncu sırada yer almaktadır. Dünya üretiminde, gelişmiş ülkelerin üretimi 31 milyon ton iken gelişmekte olan ülkelerin üretimi 98 milyon ton düzeyinde olmuştur. Diğer bir ifadeyle dünya üretiminin %75'i gelişmekte olan ülkeler tarafından gerçekleştirilmiştir. Dünya yetiştiricilik üretiminin ise % 90'ı Asya ülkelerince yapılmaktadır. Çin gerek avcılık gerekse yetiştiricilik açısından en önemli ülke konumundadır. Küresel su ürünleri üretiminde ilk sırada yer alan Çin'in üretimi 45 Milyon ton, Avrupa Birliği'nin aynı yıla ait toplam su ürünleri üretimi ise 6,428 Milyon ton civarındadır. Türkiye su ürünleri üretim miktarı bakımından dünyada 35'inci sırada, AB ülkeleri arasında ise 7'nci sırada yer almaktadır.

Su Ürünleri yetiştiriciliği açısından zengin su kaynaklarına sahip olan ülkemizin bu potansiyelinin, yeni teknolojiler kullanılarak verimli bir şekilde değerlendirilmesi, ekonomik ve sosyal açıdan oldukça fazla önem arz etmektedir. Dünyada yetiştiricilikle üretilen su ürünleri miktarının 2025 yılında 62 milyon ton/yıl hedefine ulaşacağı tahmin edilmektedir (FAO, 2008). Su ürünleri yetiştiriciliği, FAO - Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü tarafından dünyada en hızlı büyüyen gıda sektörü olarak belirlenmiştir. 2030 yılına kadar, dünyada yetiştiricilikten elde edilen miktarın iki kat daha artarak 80 milyon tonu aşacağı tahmin edilmektedir.

Doğal stokların giderek azalması, dünya çapında hızla artan nüfusun protein ihtiyacının karşılanmasında kültür balıkçılığının önemini artırmıştır. FAO'ya göre



yetiştiricilik sektörü son on yıl içerisinde yılda ortalama yüzde 6.6 oranında büyüyerek, dünya çapında en çok gelişen gıda üretim sektörü olmuştur. Hâlihazırda, küresel su üretiminin yüzde 37'si yetiştiricilikle sağlanmakta olup, uzun vadede yetiştiricilik sektörünün üretim bakımından avcılık sektörünü geçmesi beklenmektedir. Yetiştiricilikte Çin, toplam üretimin %62'sini sağlamakta olup, açık farkla lider durumdadır. Çin'i; Hindistan, Vietnam, Endonezya, Tayland, Bangladeş ve Norveç izlemektedir. Türkiye'nin küresel yetiştiricilikteki payı ise yüzde 0,29 seviyesindedir.

AB'de su ürünlerin üretiminin yüzde 20'sini oluşturan yetiştiricilik sektörü, 65.000 kişiye doğrudan istihdam sağlamaktadır. AB'nin 2009 yılı toplam kültür balıkçılığı üretimi 1.298.326 ton olarak açıklanmıştır. AB'nin küresel yetiştiricilikteki payı üretim bazında yüzde 2.6 değer bazında ise yüzde 5.1 oranındadır. AB yetiştiricilik üretiminde, İspanya 268 bin ton ile ilk sırada yer alırken; İspanya'yı, 234 bin tonluk üretim ile Fransa, 196 bin ton ile İngiltere, 162 bin ton ile İtalya ve 121 bin ton ile Yunanistan takip etmektedir. Türkiye 2009 yılı verilerine göre 158 bin ton'luk üretim ile yetiştiricilik alanında, AB ülkeleri ile kıyaslandığında 5'inci Avrupa ülkeleri arasında 6'ncı sırada yer almaktadır.

## **5. Türkiye'de Su Ürünleri Sektörü**

Türkiye, su ürünleri ve balıkçılığa elverişli üretim sahaları yönünden küçümsenmeyecek bir potansiyele ve kapasiteye sahiptir. Türkiye bir yarımada yapısındadır. Ülkemizin sahip olduğu kıyı uzunluğu 8,333 km'dir. Bu alanların büyüklüğü 24,607,200 ha'dır. Kuzeyinde Karadeniz, kuzeybatısında Marmara, batısında Ege ve güneyinde de Akdeniz yer almıştır.

Türkiye'nin toplam su ürünleri üretim miktarı 2008 yılında 646.310 ton iken 2009 yılında 622.962 ton 2010 yılında 653.080 ton olarak hesaplanmıştır. Küresel su ürünleri üretimi miktarı 145.1 Milyon ton olduğuna göre Türkiye'nin üretimi dünya su ürünleri üretiminin %0.45'ünü oluşturmaktadır.

Türkiye'de 2010 yılı su ürünleri üretimi 2009 yılına göre yüzde 4,83 artarak 653 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Su ürünleri üretimi, avcılık ve yetiştiricilik olmak üzere iki yolla yapılmaktadır. Ülkemizde su ürünleri üretiminin büyük miktarı avcılıktan elde edilmekte olup, 2010 yılında avcılıkla yapılan üretimin 445.700 ton'luk kısmı denizlerimizden ve 40.260 ton'luk kısmı iç sularımızdan elde edilmiştir. Deniz ürünleri

retiminde Doğu Karadeniz ilk sırayı almıştır. Bunu Batı Karadeniz, Ege, Marmara ve Akdeniz izlemektedir. Türkiye bilindiği üzere; su ürünleri ve balıkçılığa elverişli üretim sahaları yönünden küçümsenmeyecek bir potansiyele ve kapasiteye sahiptir.

Zengin balıkçılık kaynaklarına sahip Türkiye'nin, kişi başına düşen su ürünleri tüketimi bakımından dünya ve AB ortalamasının gerisinde kaldığı görülmektedir. Türkiye'de su ürünleri tüketimi kişi başı 7,589 kg olarak açıklanmıştır. Dünya ortalama su ürünleri tüketim miktarı kişi başı 16,4 kg; AB ortalaması ise 22,3 kg'dir. Bunun başlıca nedeni, su ürünlerinin diğer et ürünleri göre daha pahalı olmasıdır. Su ürünleri tüketimi bölgelerimiz arasında farklılık göstermekte olup kıyı bölgelerimizde kişi başı 25kg; İç, Doğu ve Güneydoğu bölgelerimizde ise kişi başı 1kg'ye kadar azalmaktadır.

## 6. Su Ürünleri Potansiyelimiz

Üç tarafı denizlerle çevrili bir yarımada konumunda olan Türkiye'nin 8.333 km'lik kıyı şeridi ve 177.714 km uzunluğunda nehirleri bulunmaktadır. Deniz ve içsu kaynaklarımızın toplam yüzey alanı yaklaşık 25 milyon hektardır; bu rakam Türkiye'deki toplam tarım alanlarına yakındır.

Yıllar İtibarıyla Toplam Su Ürünleri Üretimi (Ton)

Yıllar	Avcılık				Yetiştiricilik		Toplam
	Deniz	%	İç su	%	Miktar	%	
2002	522.744	83.0	43.938	7	61.165	10.0	627.847
2003	463.074	79.0	44.698	7	79.943	14.0	587.715
2004	504.897	78.0	45.585	7	94.010	15.0	644.492
2005	380.381	70.0	46.115	9	118.277	21.7	544.773
2006	488.966	73.9	44.082	6.7	128.943	19.5	662.103
2007	589.129	76.3	43.321	6	139.873	18.1	772.323
2008	453.113	70.1	41.011	6.4	152.186	23.5	646.310
2009	425.275	68.2	39.187	6.3	158.729	25.5	623.191
2010	445.680	68.2	40.259	6,2	167.141	25,6	653.080

Kaynak: TÜİK

## 7. Su Ürünleri Avcılığı

### Balıkçı Gemileri

	Gemi Sayısı (Adet)
Deniz	17.165
İçsu	3.124
<b>Toplam</b>	<b>20.289</b>

### Faaliyet Alanlarına Göre Balıkçı Gemileri Boy Dağılımı

Boy Grubu (m)	0-4.9	5-7.9	8-9.9	10-11.9	12-14.9	15-19.9	20-29.9	30-49.9	50+	Toplam (Adet)
Deniz	845	10.638	3.017	826	672	429	521	210	7	17.165
İçsu	290	2.536	207	29	52	15	0	0	0	3.124
Toplam	1.135	13.174	3.234	855	724	444	521	210	7	20.289

Kaynak: BSGM (Ocak 2012)

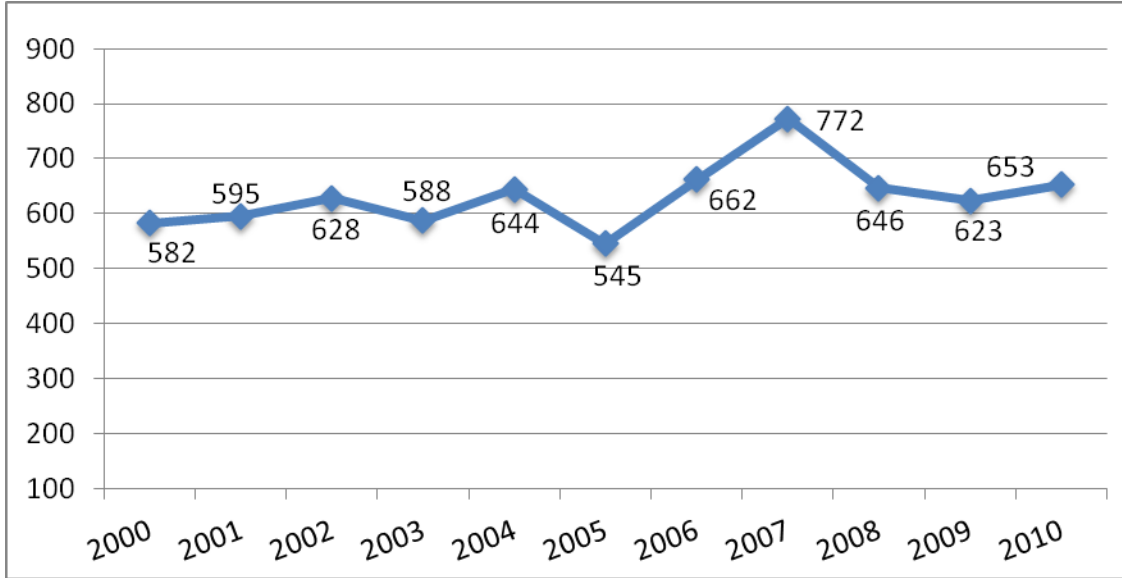
Balıkçılık sektörü yaklaşık 50 bin kişiye doğrudan istihdam sağlamaktadır. Ancak, balıkçılık sektörünün GSYH'ye sağladığı katkı yüzde 0,4 oranındadır. Karadeniz'de 247, Marmara Denizi'nde 200, Ege Denizi'nde 300 ve Akdeniz'de 500 civarında balık türüne rastlanmakta olup, bunların 100 tanesi ekonomik değere sahiptir.

2010 yılında toplam üretimin 167.141 ton'u yetiştiricilikten elde edilmiştir. Türkiye'de, faaliyet gösteren 1.894 balık çiftliği bulunmaktadır. İç sularımızda yoğun olarak alabalık üretilmekte olup, üretimin yüzde 46.77'sini oluşturmaktadır. Denizlerimizde ise en çok levrek ve çipura yetiştirilmektedir. Türkiye, alabalık yetiştiriciliğinde Avrupa'da ilk sırada yer almaktadır. İllerimiz itibarıyla, yetiştiricilikte Muğla yüzde 41'lik pazar payı ile lider durumda olup, bunu İzmir, Bilecik, Kayseri, Çanakkale, Antalya, Aydın ve Samsun takip etmektedir.

Su ürünleri sektörü ihracatta yarattığı katma değer yönünden de büyük bir öneme sahiptir. 2009 yılında su ürünleri ihracatı 54.352 ton ve 318 Milyon Dolar seviyesinde kaydedilmiştir. İhracattan, 2010 yılında 352,5 Milyon Dolar, 1 Ocak 2011–31 Temmuz 2011 döneminde ise 257,5 Milyon Dolar elde edilmiş ve yılsonu su ürünleri ihracatı

hedefi 450 Milyon Dolar olarak açıklanmıştır. Bu artışta, Avrupa'nın önde gelen su ürünleri tedarikçiler olan İspanya, İtalya ve Yunanistan'da yaşanan ekonomik kriz dolayısıyla üretimlerini yarıya düşürmeleri etkili olmuştur.

Su Ürünleri Üretimi (1000 ton)



Kaynak: TÜİK

## 8. Su Ürünleri Pazarlama

Türkiye kıyılarında sadece Samsun bölgesinde yapılan çift tekne ile orta su trol avcılığı, bölgenin balık ihtiyacının ve balık unu yağı fabrikalarının hammadde ihtiyacının karşılanması noktasında önemli bir balıkçılık faaliyetleri gerçekleştirmektedirler. Orta su trolleriyle özellikle nisan ve mayıs aylarında en çok çuça balığının avlandığı ve hemen, hemen tamamının balık unu ve yağı fabrikalarına ham madde olarak gönderildiği bilinmektedir.

Türkiye, dünyanın su ürünleri yetiştiriciliği ve potansiyeli açısından önemli bir ülkesi olmasına karşın, bilinçli ve işletmecilikte ileri bir düzeyi yakalayamamıştır. Yurt içi tüketimin düşüklüğü, bu alanda yatırımı riskli hale sokmakta, ancak ihracat amacıyla yatırımın gerçekleşmesi hedef olmaktadır. İhracat ise uluslararası rekabete açılmayı ve büyük ölçekli üretimi zorunlu kılmaktadır. Bu bakımdan sektörün desteklenmesi ve gelişmesi için teşvik edilmesi gerekmektedir.

Türkiye’de su ürünleri işleme sanayi, deniz ve iç su ürünlerini çeşitli şekillerde işleyerek piyasaya sunan gıda sanayi alt dallarından birisidir. Sektörde dondurulmuş deniz ve iç su ürünleri, konserve, çeşitli soslarla karıştırılmış balık ürünleri ve balık yan ürünleri (balık unu ve yağı) üretilmektedir. Son yıllarda sanayide teknolojik gelişmelerin kullanımı yaygın hale gelmiştir. Konserve ve dondurulmuş balık ürünleri alanında yatırımlar artmıştır. Ancak maliyetin düşüklüğü, üretilen su ürünlerinin daha çok dondurulmuş ya da soğutulmuş şekilde tüketime sunulmasını artırmaktadır. Taze tüketim dışında su ürünleri alanında konserve balık sanayinde başlıca hamsi, midye, sardalya, orkinos, deniz salyangozu gibi ürünler işlenebilmektedir.

### **9. Samsun İlinde Su Ürünleri Pazarlama**

Samsun İlinde avlanan ve üretilen su ürünleri üretildikten sonra çoğunluğu doğrudan tüketilmekte ancak bir kısmı işlenmektedir. İşleme hizmeti ile ürüne katma değer kazandırılmakta, üretimdeki fazlalık önlenmektedir. Bu hizmet bizzat işletmede olabildiği gibi, pazarlama sistemi içinde işletmelerden uzaktaki işleme yerlerinde olabilmektedir. Örneğin; Samsun ve civarında avlanan balıklar genelde işlenmek için (balık unu ve balık yağı) Samsun ve Sinop’ta bulunan işletmelere götürülmektedir. Su ürünleri işletmelerinde, bölgemizde hammaddenin yetersizliği ve kalite eksikliği nedeniyle kapasite kullanım oranlarında düşüktür. Bu durum işletmelerin verimli çalışmalarını da engellemektedir. Bu durumun başlıca sebebi Karadeniz kıyısı olan ülkelerin av baskısı altında olan bu nedenle üretim miktarlarını daha fazla artırma imkânı olmayan bir denizdir. Diğer denizlerin verimi ise düşük olduğu için toplam üretime etkileri azdır. Sonuç olarak üretimi artırmak için balık yetiştiriciliğine yönelmek gerekmektedir. Bölge balıkçıları genelde Rusya ve komşu ülkelere avlanmaya gitmektedirler. Ancak ülkeler arasındaki uluslararası anlaşmaya uygun olmayan problemlerle karşılaşmaları su ürünleri balıkçılığının bölgede gelişmemesine neden olmaktadır. Bu yüzden Karadeniz kıyı şehirlerinde balıkçılığın gelişmesi Karadeniz’e kıyısı olan ülkelerin ortak politika uygulamalarına bağlıdır.

Samsun ilinde su ürünleri işletmeciliği konusunda faaliyet gösteren işletmeler mevcut dur. Bu işletmelerde ağırlıklı olarak hamsi, kara ve deniz salyangoz eti işlenip AB ülkelerine, Japonya, Kore ve Çin gibi ülkelere pazarlanmaktadır. Ülkemizde olduğu gibi Samsun’da da su ürünlerine dayalı endüstrinin, zamanında yeter miktarda

hammaddeyi oluşturan balık ve diğer ürünleri bulmada güçlüklerle karşılaştığı bilinmektedir. Su ürünleri sanayinde ham ürün işlendikten, dondurulduktan ya da paketlenildikten sonra özelliklerinin bozulmadan tüketiciye ulaştırılması gıda güvenliği açısından gereklidir. Üründe bozulma başladıktan sonra, geriye dönüş söz konusu olmamaktadır. İlimizde yapılan incelemelerde işlenmiş su ürünlerinde ambalaj kullanıldığı görülmekte iken, taze ürünler pazarda çoğunlukla döküm halinde ambalajsız olarak satılmaktadır.

Su ürünlerinin üretimden tüketime kadar geçen aşamalarda bozulmadan korunabilmesi için soğuk zincirin sorunsuz olarak kurulması gerekmektedir. Dondurulmuş su ürünleri taşımasında soğutuculu araçlar kullanılmaktadır yani işlenmiş ürünlerde taşımacılıkta teknolojiye yararlanılmaktadır. Samsun'daki işletmelerin piyasaya sürdükleri balıklar, doğrudan tüketiciye (taze veya restoranlarda pişirilerek), lokanta ve marketlere, perakendeci balık satıcılarına, balık haline, resmi kurumlara, işleme sanayisine pazarlanmaktadır. Bütün bunların yanında Samsun İlimizde Gelişme potansiyeli taşıyan Su Ürünleri sektörünün çözüm bekleyen önemli sorunları vardır.

## **10. Su Ürünlerine Dış Talep**

Dünyada balık en önemli temel gıda maddeleri arasındadır ve yıllık su ürünleri tüketimi kişi başı ortalama 22 kg'dır. Firma ziyaretlerinde ihracatının İtalya, İspanya, Hollanda, Fransa, İngiltere, Almanya, Benelüks gibi AB Ülkelerine olduğu görülmüştür. Firmalar ihracatta katma değer işlenmiş ürünlerle sağlanabileceğinin farkındadır. Bu konuda yatırım yapmakta olan firmalar mevcuttur. Önümüzdeki yıllarda işleme tesislerinin sayısının artması ile ihracatta önemli bir artış sağlanabileceği öngörülmektedir.

Her ülkenin ayrı standartlarının olması ihracatta karşılaşılan en büyük sorunlardan bir tanesidir. Uluslararası pazarda birçok önemli rakip mevcuttur. Balık unu ve yağında Peru ve Şili başı çekmektedir. Türkiye bu konuda ilk 10 ülke arasında yer almaktadır. Su ürünlerindeki önemli rakipler ise Fas, Tunus, Fransa, İspanya (marine hamside) ve Yunanistan'dır.

İhraç ettiğimiz başlıca ürünler levrek, çipura, alabalık ve orkinos olup, taze soğutulmuş şekilde ihraç edilmektedirler. Japonya, avcılıkla elde edilen üretimin başlıca ihraç noktası durumunda olup, Türkiye'den özellikle orkinos almaktadır. İtalya, İspanya

ve İngiltere gibi su ürünleri üretiminde önde gelen ülkeler de Türkiye'den su ürünleri ithal etmektedirler. AB ülkeleri dışında, Lübnan ve ABD ihracatımızın yöneldiği başlıca pazarlar arasındadır. Avrupa ülkelerine yoğunlukla levrek ve çipura ihraç edilmektedir. Türkiye'nin Avrupa çipura ve levrek pazarındaki payı yüzde 25'tir.

### Türkiye'nin Su Ürünleri İhracatı

Yıllar	Miktar (ton)	TL	\$
2002	26.860	148.444.397	96.728.389
2003	29.937	186.152.895	124.842.223
2004	32.804	258.987.885	180.513.989
2005	37.655	277.963.150	206.039.936
2006	41.973	336.723.477	233.385.315
2007	47.214	356.723.408	273.077.508
2008	54.526	505.545.565	383.297.348
2009	56.406	524.118.881	335.973.642
2010	55.109	471.459.989	312.935.016
2011*	66.764	664.398.452	395.341.929

Kaynak: TÜİK \*2011 Verileri Geçicidir

Yıl	Üretim (Ton)	İhracat (Ton)	İthalat (Ton)	İç tüketim (Ton)	Kişi başına tüketim (Kg)
2000	582.376	14.533	44.230	538.764	7,985
2001	594.977	18.978	12.971	517.832	7,547
2002	627.847	26.860	22.532	466.289	6,697
2003	587.715	29.937	45.606	470.131	6,649
2004	644.492	32.804	57.694	555.859	7,812
2005	544.773	37.655	47.676	520.985	7,229
2006	661.991	41.973	53.563	597.738	8,191
2007	772.323	47.214	58.022	604.695	8,567
2008	646.310	54.526	63.222	555.275	7,812
2009	623.191	54.354	72.686	545.597	7,589

Kaynak: (TÜİK- Türkiye İstatistik Kurumu)

İthalatımız 2009'da 72.685 ton ve 106 Milyon Dolar seviyesinde gerçekleşmiş olup, Norveç yüzde 50'ye yakın bir oranla başlıca tedarikçimiz durumundadır. Fransa, İzlanda ve İspanya da ithalat yaptığımız başlıca ülkelerdir. Norveç ve Fransa'dan yoğunlukla uskumru, orkinos ve somon türleri ithal edilmiştir. 2010 yılında da ithalatımız 80,726 ton'dur.

### 11. Su Ürünlerine İç Talep

Dünyada su ürünleri tüketimi kişi başı yaklaşık 15 kg ve AB'de 22 kg'dır. Ülkemizdeki su ürünleri tüketimi Dünya ve AB ortalamasına ulaşabilmesi için 2-3 kat artırılmalıdır. Son yıllarda sağlıklı yaşam konusundaki bilinçlenme ve kırmızı et fiyatının yüksekliği iç pazardaki tüketiciyi su ürünlerine ve özellikle balığa yönlendirmektedir. Yurtiçindeki talebi karşılamak için ithalat da yapılmaktadır. Özellikle uskumru ve Norveç somonu ithal eden yurtiçi pazara sunan firmalar mevcuttur. Balık unu ve yağı konusunda da iç piyasadaki üretim talebi karşılamaya yeterli değildir. Balık unu ve yağı ihtiyacının yaklaşık % 60'ı ithalatla karşılanmakta ve önemli bir iç talep söz konusudur. Su ürünlerinin büyük kısmı sahil ve iç kısımlardaki büyük şehirlerde tüketilmektedir. Son yıllarda Doğu ve Güneydoğu Bölgesindeki talep artışı dikkat çekmektedir. İç pazarda üretimi karşılayacak talep fazlası ile mevcuttur.

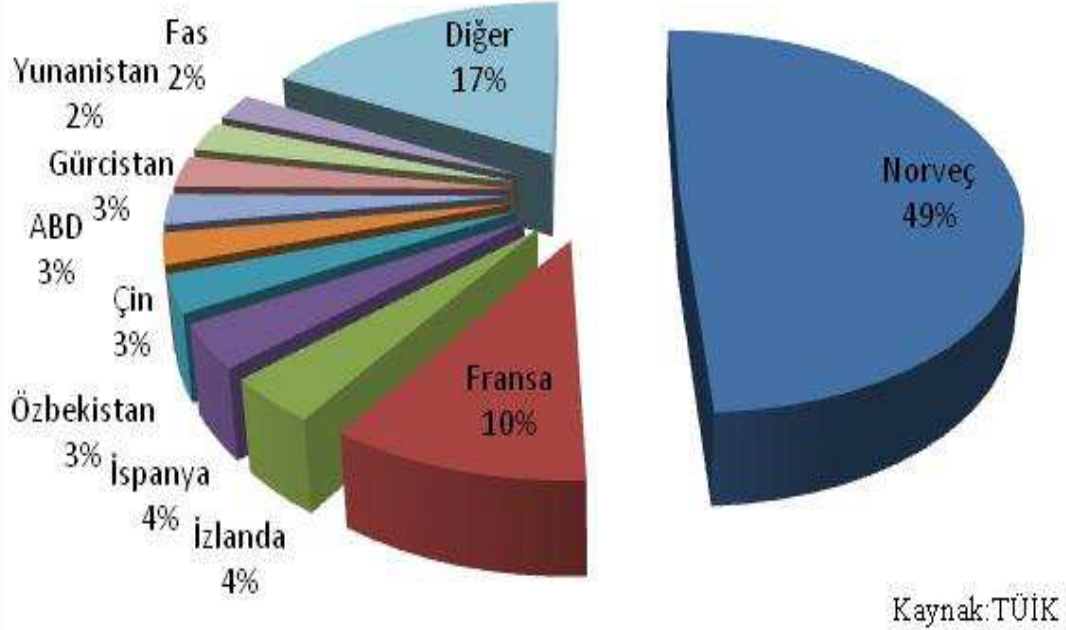
### Türkiye'nin Su Ürünleri İthalatı

Yıllar	Miktar (ton)	TL	\$
2002	22.532	29.392.818	18.754.783
2003	45.606	48.123.816	32.636.120
2004	57.694	77.423.079	54.240.304
2005	47.676	92.425.248	68.558.341
2006	53.563	120.592.605	83.409.842
2007	58.022	126.432.371	96.632.063
2008	63.222	154.343.337	119.768.842
2009	72.705	165.226.808	105.914.621
2010	80.726	200.395.897	133.829.563
2011*	65.698	290.826.203	173.886.517

Kaynak: TÜİK \*2011 Verileri Geçicidir



### Türkiye'nin Su Ürünleri İthal Ettiği Ülkeler (2009)



### 2009 Yılı Su Ürünleri Genel Verileri

Avlanan Deniz Ürünleri(Ton)	425 275
Avlanan Su Ürünleri(Ton)	464 462
Balık Unu Ve Yağ Fabrikalarında İşlenen Su Ürünleri(Ton)	90 211
Değerlendirilemeyen Su Ürünleri(Ton)	5 715
Denizlerde Yetiştiricilik Üretimi(Ton)	82 481
İçsularda Yetiştiricilik Üretimi(Ton)	76 248
İhraç Edilen Su Ürünleri(Ton)	54 354
İthal Edilen Su Ürünleri (Ton)	72 686
Kültür Balıkları Üretimi(Ton)	158 729
Su Ürünleri Üretimi(Ton)	623 191
Tüketilen Su Ürünleri(Ton)	545 597

Türkiye'nin denizlerdeki üretimi dikkate alındığında avcılık yoluyla üretimin yaklaşık %74'ü Karadeniz'den sağlanmıştır. Bunu %15 ile Marmara izlemektedir. En az balık ise %3 ile Akdeniz'den avlanmaktadır.

Su Ürünleri Avcılığının Denizlere Göre Dağılımı (ton)

Yıllar	Doğu Karadeniz	Pay (%)	Batı Karadeniz	Pay (%)	Marmara	Pay (%)	Ege	Pay (%)	Akdeniz	Pay (%)	Toplam
2002	251.818	51,03	130.229	26,39	68.047	13,79	32.559	6,60	10.793	2,19	493.446
2003	204.754	49,20	107.132	25,75	60.925	14,64	31.483	7,57	11.832	2,84	416.126
2004	233.084	51,03	118.129	25,86	60.640	13,28	33.946	7,43	10.953	2,40	456.752
2005	170.841	51,11	63.132	18,89	44.768	13,39	38.774	11,60	16.733	5,01	334.248
2006	229.874	56,07	50.640	12,35	67.153	16,38	47.680	11,63	14.598	3,56	409.945
2007	341.188	65,84	71.441	13,79	44.447	8,58	44.386	8,57	16.739	3,23	518.201
2008	283.991	71,78	23.123	5,84	38.402	9,71	32.870	8,31	17.274	4,37	395.660
2009	239.703	62,97	38.000	9,98	31.709	8,33	44.801	11,77	26.423	6,94	380.636
2010	255.570	63,95	48.121	12,04	36.529	9,14	34.996	8,76	24.440	6,12	399.656

Kaynak: TÜİK

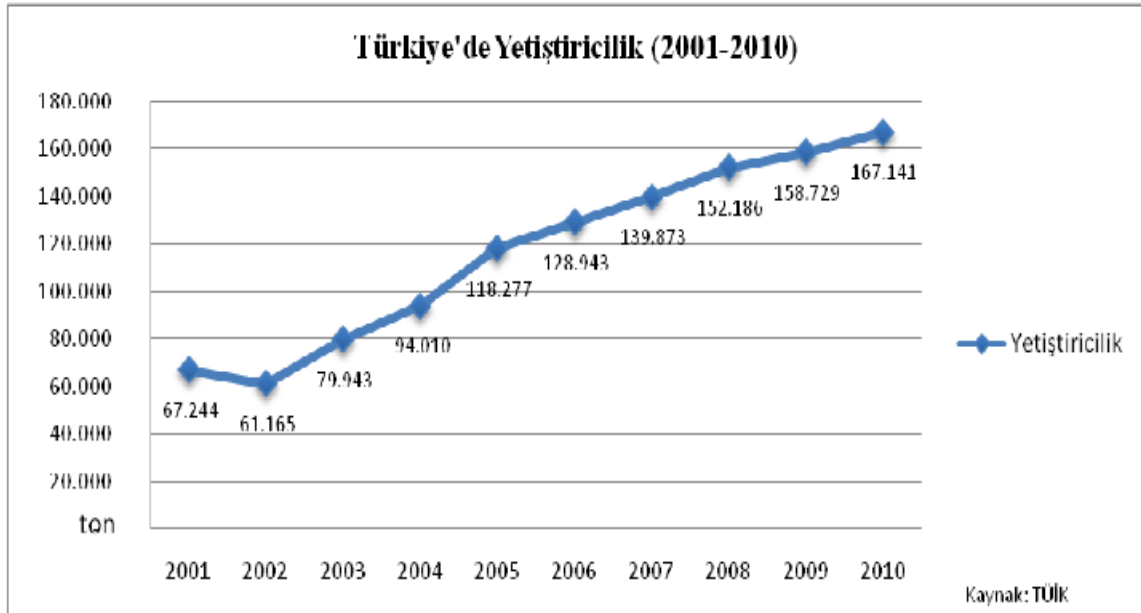
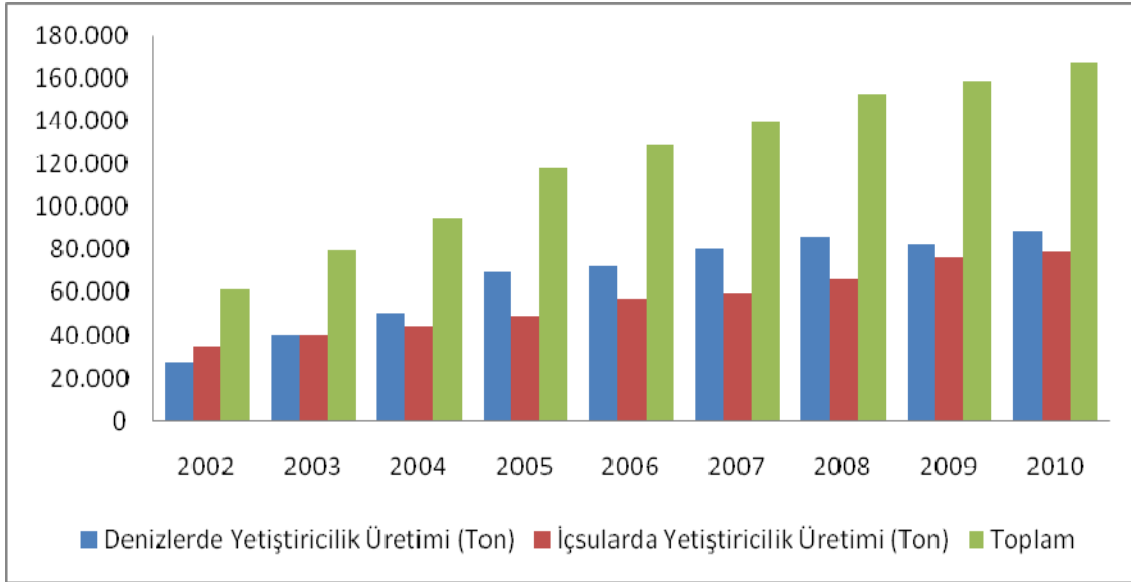
Avcılığı Yapılan Önemli Deniz Balığı Türlerine Ait Üretim Değerleri (ton/yıl)

Türler	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Hamsi	373.000	295.000	340.000	138.569	270.000	385.000	251.675	204.699	229.023
İstavrit (Kraça)	19.500	16.400	18.068	13.540	14.127	22.991	22.134	20.373	14.392
İstavrit(Karagöz)	6.982	11.600	9.337	13.978	11.800	9.030	10.043	7.895	6.055
Lüfer	25.000	22.000	19.901	18.357	8.399	6.858	4.048	5.999	4.744
Sardalya	8.684	12.000	12.883	20.656	15.586	20.941	17.531	30.091	27.639
Kalkan	459	300	376	649	807	769	528	383	295
Kefal	12.000	11.000	12.424	10.560	8.915	8.291	3.345	2.987	3.119
Mezgit	8.808	8.000	8.205	8.309	9.112	12.940	12.231	11.146	13.558
Palamut-Torik	6.286	6.000	5.701	70.797	29.690	5.965	6.448	7.036	9.401
Çaça	2.050	6.025	5.411	5.500	7.311	11.921	39.303	53.385	57.023
Bakalorya	10.500	7.500	4.380	4.100	3.460	3.337	1.252	1.557	1.256
Diğer	20.636	20.601	20.442	29.882	31.545	30.927	27.650	35.468	33.446
TOPLAM	493.446	416.126	456.752	334.248	409.945	518.201	395.660	380.636	399.656

Kaynak: TÜİK

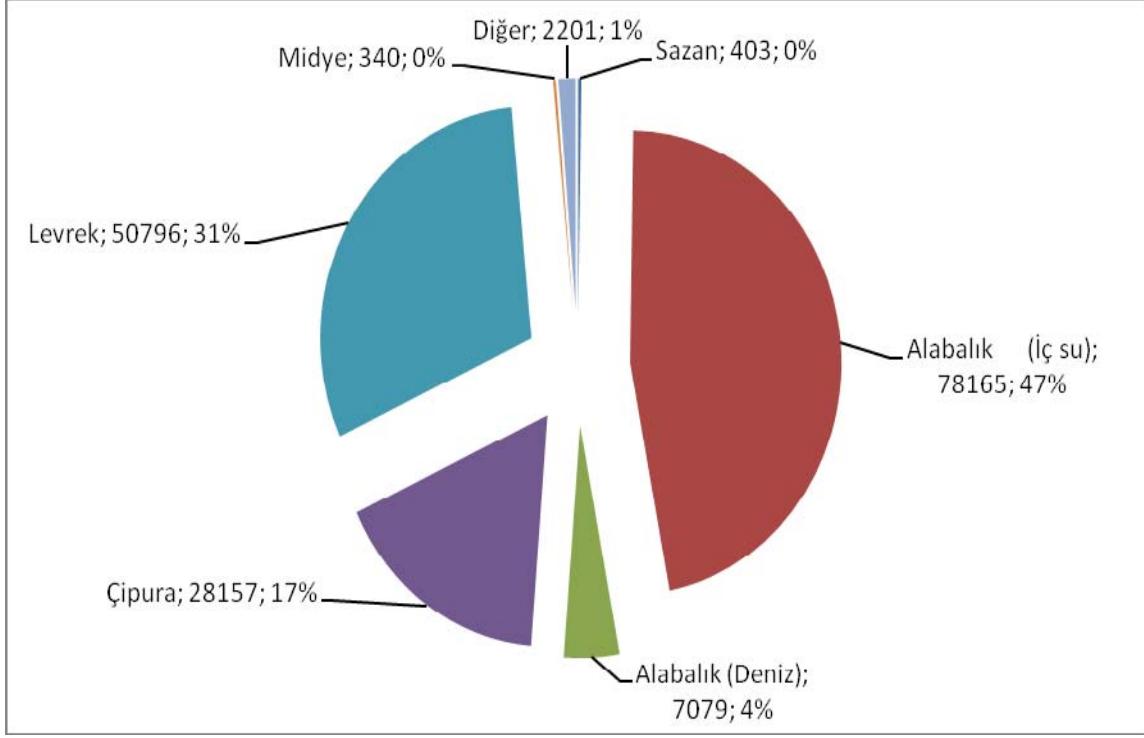
## 12. Su Ürünleri Yetiştiriciliği

2001-2010 yılları arasındaki yetiştiricilik üretimimiz, 67.244 ton'dan, yaklaşık % 149 artarak 2010 yılında 167.141 tona ulaşmıştır. Sektörde üretim, artan teknik gelişmeler ve mevcut kapasitenin etkin bir şekilde kullanımına bağlı olarak artmaktadır. Bu gelişmeler sonucunda; Türkiye 25 Avrupa Birliği ülkesi arasında yetiştiricilik üretiminde 5. sıraya, alabalık üretiminde AB ülkeleri arasında 1. sıraya yükselmiştir. Ülkemizin Avrupa Çipura-Levrek pazarında % 25'lik paya ulaştığı tespit edilmiştir.

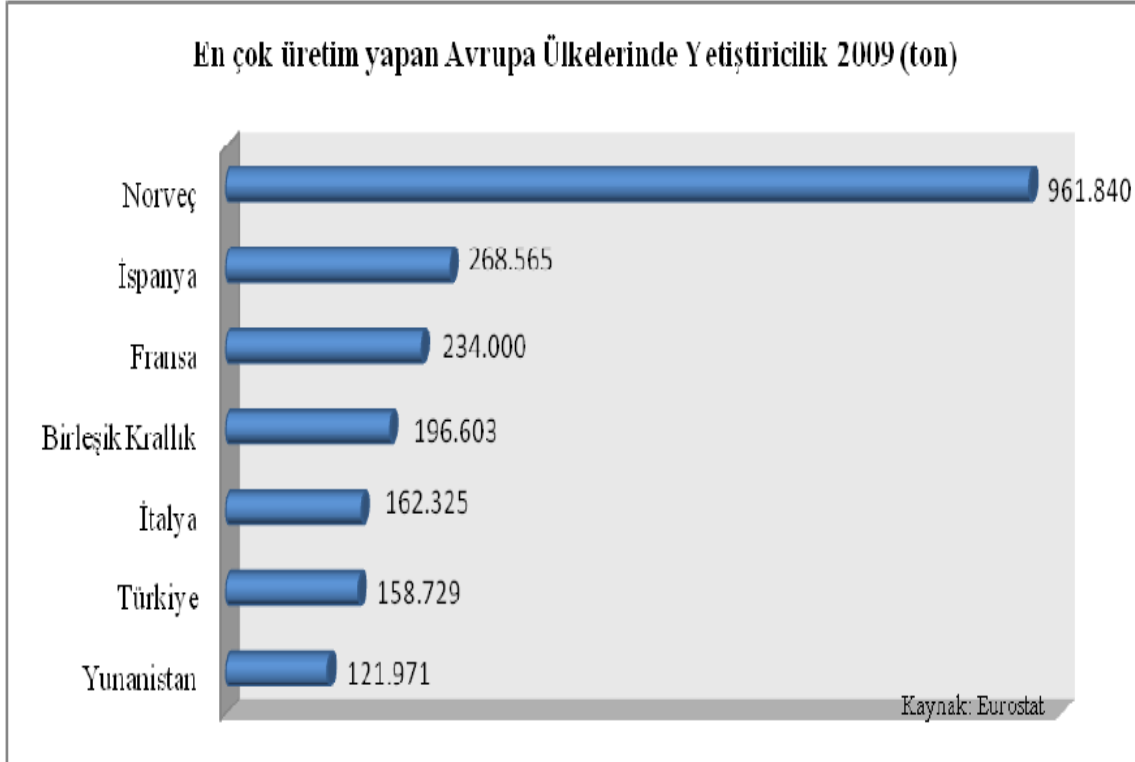


Kaynak: TÜİK

### Türler İtibariyle Su Ürünleri Yetiştiriciliğinin Dağılımı (%), (2010)



### En çok üretim yapan Avrupa Ülkelerinde Yetiştiricilik 2009 (ton)



### 2008 Yılı Ülkelere Göre Yetiştiricilik Üretimi

Ülkeler	Üretim (bin ton)
Çin	32.736
Vietnam	2.462
Tayland	1.374
AB-27	1.252
Türkiye	152
Hindistan	3.479
Endonezya	1.690
Bangladeş	1.006
Norveç	844

### Deniz ve İçsu Yetiştiricilik Üretimi

Dönemi	Deniz (ton)	Pay (%)	İçsu (ton)	Pay (%)	Toplam (ton)
2002	26.868	44	34.297	56	61.165
2003	39.726	50	40.217	50	79.943
2004	49.895	53	44.115	47	94.010
2005	69.673	59	48.604	41	118.277
2006	72.249	56	56.694	44	128.943
2007	80.840	58	59.033	42	139.873
2008	85.629	56	66.557	44	152.186
2009	82.481	52	76.248	48	158.729
2010	88.573	53	78.568	47	167.141

Kaynak: TÜİK

### Su Ürünleri Yetiştiricilik Tesisleri

Faaliyet Alanı	Adet	Proje Kapasitesi (Ton/Yıl)
İçsu Ürünleri	1.587	160.933
Deniz Ürünleri	348*	152.866
Toplam	1.935	313.799

Kaynak:BSGM

\* 134 adedi toprak havuzlarda üretim yapmaktadır (6.550 ton kapasiteli)

### Türlere Göre Su Ürünleri Yetiştiriciliği (ton)

Yıllar	Sazan	Alabalık (İç su)	Alabalık (Deniz)	Çipura	Levrek	Midye	Diğer
2002	590	33 707	846	11 681	14 339	2	-
2003	543	39 674	1 194	16 735	20 982	815	-
2004	683	43 432	1 650	20 435	26 297	1 513	-
2005	571	48 033	1 249	27 634	37 290	1 500	2 000
2006	668	56 026	1 633	28 463	38 408	1 545	2 200
2007	600	58 433	2 740	33 500	41 900	1100	1 600
2008	629	65 928	2 721	31 670	49 270	196	1 772
2009	591	75 657	5 229	28 362	46 554	89	2 247
2010	403	78 165	7 079	28 157	50 796	340	2 201

### 2008 Yılı Su Ürünleri Yetiştiriciliği Yapan İşletmelerin Sayısı ve Kapasiteleri

Türler	İşletme Sayısı	Kapasite (ton/yıl)
<b>İçsu</b>		
Alabalık	1.342	85.797
Sazan	42	2.045
Spirulina	5	395
Diğer	9	674
<b>Alt toplam</b>	<b>1.398</b>	<b>88.520</b>
<b>Deniz</b>		
Çipura ve levrek	305	79.694
Alabalık	7	7.044
Alabalık + levrek	11	5.427
Çipura & levrek & yeni türler	11	8.399
Orkinos	9	8.140
Midye	3	1.625
Diğer	4	1.185
<b>Alt toplam</b>	<b>350</b>	<b>110.840</b>
<b>Toplam</b>	<b>1748</b>	<b>199.360</b>

### 13. Yetiştiricilik Sektörünün Sorunları

Su kültürü çiftlikleri kurulması sürecinde lisans verme yetkilerinin farklı merciler arasında dağıtılmış olması sebebiyle, su ürünleri üretim tesisleri kurmak isteyenler birçok kurum ve kuruluşla muhatap olmak ve uzun süren bürokratik işlemlerle uğraşmak zorunda kalmaktadırlar.

Balıkçılık ve yetiştiricilikle ilgili yetkilerin tek bir kuruluşta toplanması büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda, 8 Haziran 2011 tarihinde Tarım ve Köyişleri Bakanlığı yeniden yapılandırılarak, bakanlık Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı adını alarak bünyesinde Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü kurulmuştur.

*Kurulan Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğünün görevleri:*

- Denizlerde ve iç sularda sürdürülebilir balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği ile avcılığının esaslarını belirlemek ve bunları teşvik etmek.
- Balıkçı barınakları ve balıkçılık altyapı tesisleri kurulması, işletilmesi ve denetlenmesine ilişkin usûl ve esasları belirlemek ve denetimini yapmak.
- Balıkçılık ve su ürünleri kaynaklarını korumak, koruma, üretim ve yetiştiricilik alanlarını belirlemek ve bu alanları zararlardan koruyacak tedbirleri almak.
- İthal ve ihraç edilecek balıkçılık ve su ürünleri ile girdilerine ilişkin esasları belirlemek.
- Balıkçılık ve su ürünleri üretim kaynaklarının geliştirilmesi ve verimliliğin artırılması ile ilgili faaliyetlerde bulunmak, kontrol ve denetimleri yapmak ve yaptırmak.
- Balıkçılık ve su ürünleri üretiminin ve verimliliğin artırılması için gerekli girdilerin tedarikine ilişkin tedbirleri almak.
- Balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliğine uygun istihlal sahalarına ilişkin esasları belirlemek, istihlal vasıtalarının asgari vasıf ve şartlarını, kiralanma ve kullanılma esaslarını belirlemek.
- Balıkçılık ve su ürünleri üretim, geliştirme ve araştırma projeleri ile ilgili çalışmalar yapmak.
- Balıkçılık ve su ürünleri avcılığı ve yetiştiriciliği ile ilgili bilgi sistemi oluşturmak.
- Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.



Ülkemizde su ürünleri tesisleri kurmak isteyenlerden alınan deniz yüzeyi kiralama bedelleri, AB ülkeleri ile kıyaslandığında çok yüksektir. AB ülkelerinde 1 dönüm deniz yüzeyi kira bedeli, Yunanistan'da 350 Avro (bugünkü kur ile yaklaşık 875 TL), İspanya'da 200 Avro (500 TL), İtalya'da 13 Avro (33 TL) iken; ülkemizde 4.400 TL'ye kadar çıkmaktadır. Bu da yerli üreticinin AB pazarlarında rekabet edebilirliğini azaltmaktadır.

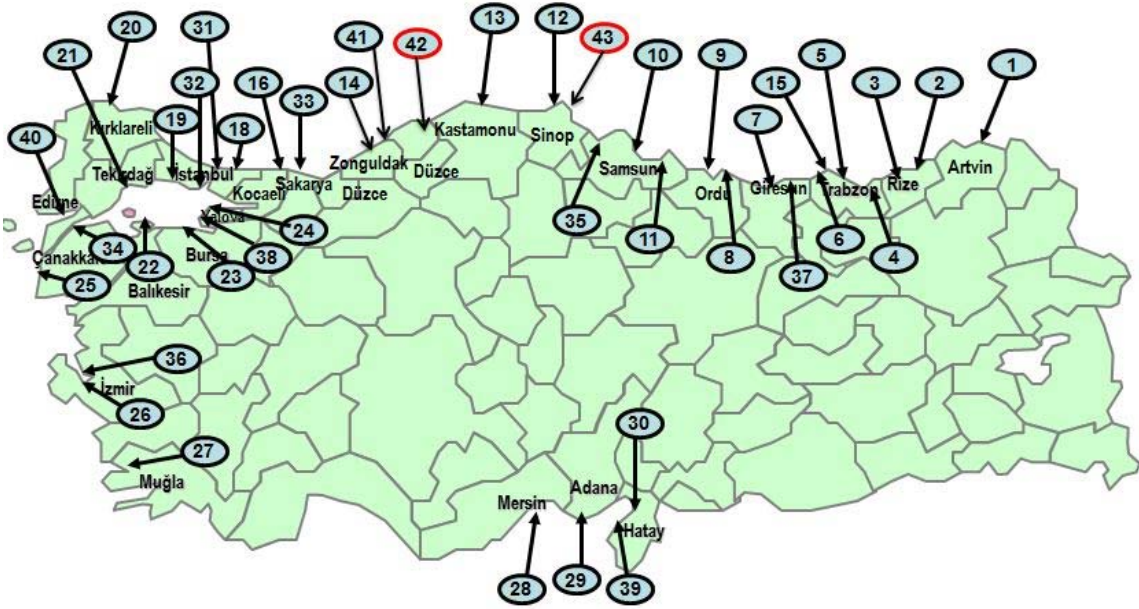
Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı taban kira fiyatı belirlemesine rağmen, iller için kiralama bedellerinin düzenlenmesi görevinin İl Özel İdarelerine bırakılmış olması bölgeler arasında fiyat adaletsizliğine neden olmaktadır. Dönüm başı kira bedeli Mersin'de 300 TL ve Ordu'da 450 TL iken; Aydın'da 1.750 TL, Muğla'da 1.800 TL ve İzmir'de 4.400 TL'ye kadar yükselmektedir. Üretici, çareyi üretimi daha ucuz bölgelere kaydırmakta veya yurtdışına yatırım yapmakta bulunmaktadır. Bu sorunu çözmek için ilk adım Şubat 2011'de atılmış olup, 6111 sayılı kanun kapsamında su ürünleri üretim yerlerinin kiralanmasına ilişkin yetki, İl Özel İdarelerinden alınarak, 1 Ocak 2016 tarihine kadar Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'na verilmiştir.

Haziran 2011'de "Su Ürünleri Yetiştiriciliği Yatırımlarında İhtiyaç Duyulan Su ve Su Alanları ile Deniz ve İç Sulardaki Su Ürünleri İstihsal Hakkının Kiraya Verilmesi Hakkında Yönetmelik" yürürlüğe girmiştir.

Su ürünleri üretim alanlarının kiralanmasında ülke genelinde adil ve eşit uygulamaların yapılmasını amaçlayan bu düzenlemeye göre, taban fiyatları Tarım, Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından belirlenecek; üretim yapılacak alanın gelişmişlik düzeyi, tesisin karaya uzaklığı, istihdam sağlanan eleman sayısı, kiralama alanı ve kullanılan teknoloji kira bedelinde belirleyici olacaktır.

Yetiştiricilik sektörü, üretim tesislerinin çevreyi kirlettiği yönünde tartışmalar sebebiyle turizm sektörüyle karşı karşıya gelmektedir. Su ürünleri yetiştiricilerine 2005'ten itibaren devlet desteği sağlamaktadır; söz konusu desteklerin AB ülkelerindeki desteklere uygun olarak yeniden yapılandırılması gerekmektedir. Çiftliklerde kullanılan elektrik fiyatlarının AB'ye kıyasla 30 kat yüksek olduğu tespit edilmiş olup, yetiştiricilikte kullanılan enerji fiyatlarının AB'dekine benzer şekilde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

#### 14. Balıkçılık İdari Binaları Ve Karaya Çıkış Noktaları



42 ve 43 numaralı idari binaların 2012 yılı içerisinde yapılması planlanmaktadır.

Adana-Karataş	İstanbul-Rumelifeneri	Samsun Dereköy
Artvin-Hopa	İstanbul-Silivri	Samsun-Merkez(Canik)
Balıkesir-Karsiyaka	İstanbul-Şile	Samsun-Yakakent
Bursa-Gemlik	İzmir Eskifoça	Samsun-Terme
Çanakkale- Ezine	İzmir-Güzelbahçe	Sinop Merkez Demirciköy
Çanakkale Gelibolu	Kastamonu-İnebolu	2012 yılında yapılacak
Düzce Akçakoca 2012 yılında yapılacak	Kırklareli-İğneada	Sinop-Merkez
Edirne Enez	Kocaeli-Kefken	Tekirdağ- Kumbağ
Giresun Merkez	Mersin-Karaduvar	Trabzon-Beşikdüzü
Giresun-Merkez	Muğla-Güllük	Trabzon-Çarşıbaşı
Hatay Samandağ (Çevlik)	Ordu-Perşembe Kışlaönü	Trabzon-Merkez
Hatay-İskenderun	Ordu-Ünye	Trabzon-Of
İstanbul- Tuzla	Rize-Merkez	Yalova Armutlu
İstanbul-Kumkapı	Rize-Pazar	Yalova-Samanlıdere
	Sakarya-Karasu	Zonguldak Kozlu
		Zonguldak-Ereğli

### 15. Su Ürünleri Toptan Satış Yerleri

SN	Adı	Adres
1	İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI Su Ürünleri Hali	Su Ürünleri Hali Kenedy Cad. No:11 Kumkapı- İSTANBUL
2	KEMAL BALIKÇILIK İHRACAT LTD. ŞTİ. SU ÜRÜNLERİ Toptan Satış Merkezi	Osmangazi mah. Battalgazi cad. No:33 Sancaktepe/İSTANBUL
3	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI Su ürünleri hali	Toptancı Hali Yenimahalle- ANKARA
4	İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI Su Ürünleri Hali	Kaynaklar Buca -İZMİR
5	SAMSUN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI Su Ürünleri Hali	SAMSUN
6	BURSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI Su Ürünleri Hali	Yolçatı 18. isimsiz cad. No:2/A Nilüfer/BURSA
7	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI Başiskele Balık Hali	Karşıyaka beldesi, Başiskele Mahallesi- Başiskele / KOCAELİ
8	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI Ereğli Su Ürünleri Hali	Ereğli Beldesi Hüseyin Hoca mahallesi, Kumyalı caddesi No. 10 Karamürsel-KOCAELİ
9	ÇANAKKALE BELEDİYE BAŞKANLIĞI Su ürünleri toptan satış merkezi	Namık Kemal Mah. Köprübaşı Cad. No:10-ÇANAKKALE
10	TRABZON BELEDİYE BAŞKANLIĞI Su Ürünleri Hali	Hızır Bey Mahallesi Devlet Sahil Yolu -TRABZON
11	ORDU BELEDİYE BAŞKANLIĞI Su Ürünleri Toptan Satış Merkezi	Kumbaşı Mahallesi Bülent Ecevit Bulvarı No:42 ORDU
12	BANDIRMA BELEDİYE BAŞKANLIĞI Su Ürünleri Hali	Bandırma- BALIKESİR
13	RİZE BELEDİYE BAŞKANLIĞI Su Ürünleri Hali	Valilik Karşısı Dolgu Alanı RİZE

## **16. Samsun İli Su Ürünleri Ve Balıkçılık Sektörü Problemleri**

Samsun'da da su ürünlerine dayalı endüstrinin gelişmemesi, zamanında yeter miktarda hammaddeyi oluşturan balık ve diğer ürünleri bulmamasından kaynaklanmaktadır. Denizde akarsularda ve baraj göllerinde yapılan bilinçsiz avlanmaların azami derecede önlenmesi gerekmektedir.

Samsun ilinde bazı zamanlarda Palamut, İstavrit gibi diğer balıkların avlanması tüketimden daha çok olmaktadır. Bunların balık sanayinin yavaş yavaş gelişim göstermesinden dolayı soğuk hava depolarında saklanabilirliğinin ve işlenmenin artması yönünde yatırım yapılmaktadır.

Karadeniz kıyısı olan ülkelerin av baskısına yönelik yeni bir strateji geliştirilmesi, bölgede bazı dönemlerde işlenecek hammaddenin yetersizliği ve kalite eksikliği nedeniyle kapasite kullanım oranlarında düşüklüğünü beraberinde getirmektedir. Samsun ilinde kullanılan gırgır ağları, trol ağları ve kıyı balıkçılarımızın büyük miktarda kullandıkları uzatma ağlarının belli bir standarda göre yapılması ve bunların miktar ve özellik açısından sağlıklı bir kayıt sistemi altında bulundurulması, çözülmesi gereken sorunların başında gelmektedir.

## **17.Samsun Su Ürünleri Ve Balıkçılık Sektör Problemlerine Çözüm Yaklaşımları**

Samsun ilinde balıkçılığın geliştirilmesi için yol haritası ve kurumsal altyapı oluşturulması amacıyla hazırlanan Samsun Ekonomisine Yön Veren Sektörlerin Rekabet Analizi Raporu, Samsun Tarım Master Planları, Su ürünleri stratejileri dikkate alınarak Eylem Planı yapılması,

Samsun ilinde Su ürünleri depolayan ve işleyen sanayi tesislerinin Özel Sektörce kurulmasının AB, OKA, Samsun KKYDP ve Özel idare kaynaklarından desteklenerek teşvik edilmesi,

Samsun ili içinde seyyar balık satışının belli merkezlerde ve standartlara uygun hale getirilmesi için yapılan modern balık satış yerlerinin tanıtılması ve satışın desteklenmesinin devam etmesi,

Samsun ilindeki teknelerde daha modern av teknolojisinin kullanımının yaygınlaştırılması,

Samsun ilinde açık denize dayanıklı tekne sayısının artırılması,

Samsun ili deniz sahasında değerlendirilen su ürünleri stoklarının büyüklükleri ve bu stoklardan alınabilecek sürdürülebilir verimin tespit edilmesi,

Samsun ilinde Sektörde üretimin devamlılığını sağlayan yetiştirici balıkçıların; barınak, teknik donanım, Örgütlenme, kooperatif ve birliklerle desteklenmesi,

Kıyı yapılarının değiştirilmemesi, varsa çöp başta olmak üzere katı ve sanayi atıklarının sulara boşaltılmasının engellenmesi,

Samsun ilinde yeni balıkçılık yaklaşımı oluşturma safhasında gerekli ekonomik, biyolojik, ekolojik ve sosyal veri ve bilgilerin temininin mümkün kılınması faydalı olacaktır.

### **18. AB Balıkçılık Politikaları**

AB’de balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği Ortak Balıkçılık Politikası (OBP) kapsamında ele alınmaktadır. 1970’li yıllara kadar tarımın bir parçası olarak değerlendirilen balıkçılık, topluluk sularına eşit erişim hakkı sağlanması, balıkçılık faaliyetlerinin düzenlenmesi ve uluslararası antlaşmalar akdedilirken topluluk çıkarlarının korunması amacıyla ayrı bir politika olarak değerlendirilmeye başlanmış ve 1983 yılında OBP oluşturulmuştur. 15. OBP, balıkçıların yaşamlarını sürdürebilmelerini garanti ederken balık türlerinin korunmasını ve tüketiciler ile balık ürünleri işleme endüstrisinin düzenli olarak makul fiyatlardan balık bulabilmesini amaçlamaktadır. OBP zamanla değişen koşullara uyum sağlamak için 1998 ve 2002 yıllarında iki kez revize edilmiş olup, 13 Temmuz 2011 tarihinde yeni bir reform tasarısı Avrupa Komisyonu tarafından Avrupa Parlamentosu’na ve Bakanlar Konseyi’ne sunulmuştur.

OBP’nin temel unsurlarını şu şekilde sıralayabiliriz:

- ✓ Balıkçılık kaynaklarının ve deniz ekosisteminin sürdürülebilirliğinin sağlanmasına yönelik kurallar getirmek,
- ✓ Üye Devletlere bu kuralların etkin bir şekilde uygulanmasına yönelik yetki vermek,
- ✓ Avrupa balıkçılık filosunun faaliyetlerini izlemek ve kapasitesinin artmasını önlemek,
- ✓ Balıkçılık sektörünün sürdürülebilirliği için maddi ve teknik yardım sağlamak,

- ✓ Üçüncü devletlerle veya uluslararası balıkçılık kuruluşları ile üye devletler adına antlaşmalar müzakere etmek,
- ✓ Üreticiler, işleyiciler ve dağıtıcıların ürünler için adil bir fiyat almasını garanti etmek ve aynı zamanda tüketici güvenini sağlamak
- ✓ Dinamik bir yetiştiricilik sektörünün gelişimine katkıda bulunmak,
- ✓ Karar alma sürecinde kullanılacak verilerin elde edilmesi kapsamında bilimsel çalışmalara hız vermek.

OBP'nin temel unsurlarından biri AB kaynaklarının korunmasını ve türlerin sürdürülebilirliğini sağlamaktır. Türlerin uzun vadede sürdürülebilir verimliliğinin maksimum düzeye çıkarılması (*maximum sustainable yield*) için her tür için çok yıllık planlar (*multi-annual plans*) aracılığı ile avlanma miktarı stokların uzun vadede gelişimini olumsuz yönde etkilemeyecek şekilde belirlenmektedir.

Hâlihazırda, Komisyon tarafından hazırlanan reform tasarısı 2015 yılına kadar stokların verimliliğinin maksimum düzeye çıkarılmasını hedeflemektedir. Türlerin kendini yenileyebilmesine olanak sağlayan toplam avlanabilir miktarlar (*total allowable catches* - TACs) AB tarafından belirlenmekte ve avlanma imkânı üye ülkeler arasında kotalar vasıtasıyla paylaşılmaktadır. Üye Devletler, AB tarafından tanınan kotaları kendi bandıralarını taşıyan gemiler arasında paylaşmaktadırlar. Üye Devletler kota kullanımlarını Avrupa Komisyonu'na bildirmekle, kendi karasularındaki balıkçılık faaliyetleri ile kendi bayrağını taşıyan teknelerin faaliyetlerini izlemekle ve OBP kuralları ihlal edildiğinde gerekli yaptırımları uygulamakla yükümlüdürler. Balıkçılar, kota aşımını önlemek için ekonomik değeri az olan veya boyut yönünden standartlara uymayan balıkları denize geri dökmektedirler, bazı bölgelerde denize geri dökülen balık oranı yüzde 60 civarındadır. OBP reform tasarısı, avların geri dökülmesini aşamalı olarak yasaklamayı öngörmektedir.

Stoklar üzerindeki baskıyı azaltmak amacıyla AB balıkçılık filosunun kapasitesi ve denizde geçirdiği süre bakımından kısıtlanması gibi bir uygulama mevcuttur. Balıkçılıkta kontrol ve denetimi sağlamak amacıyla, uzunluğu 10 m'den fazla tekneler için seyir defteri tutulması ve avların belirli noktalardan karaya çıkartılması gerekliliği söz konusudur. Ayrıca, denetimin etkinliğini artırmak için Topluluk Balıkçılık Kontrol Ajansı (*Community Fisheries control Agency* - CFCA) kurulmuştur.

Su ürünleri için pazarlama standartlarının oluşturulması, üretici birlikleri, asgari satış fiyatlarını belirleyen ve ürünü piyasadan çekilen üreticiye maddi yardım yapılmasını sağlayan bir fiyat destek sistemi kurulması, tüketicinin bilgilendirilmesi ve üçüncü ülkelerle ticaret kurallarının belirlenmesi Ortak Piyasa Düzeni (OPD) kapsamında yapılmaktadır. Pazarlama standartları uyarınca, su ürünlerinin belirli tazelik, boyut ve paketleme kurallarına uygun biçimde piyasaya sürülmeleri gerekmektedir.

Etiketlemede, tüketiciyi ürünün üretim metodu ve bölgesi ile ilgili ayrıntılı bir şekilde bilgilendirilmek amaçlanmaktadır. OPD’de, sektörün problemlerinin en iyi şekilde üretici tarafından çözülebileceği anlayışı yerleşmiştir; bu nedenle üretici birliklerine çeşitli sorumluluklar verilmektedir. Üretici kuruluşları, yıllık operasyonel programlar aracılığı ile bir pazarlama stratejisi, türlere göre avlama veya yetiştiricilik planları ve kurallara uymayanlar için bir ceza sistemi belirlemekle yükümlüdür. Piyasadaki ürünlerin fiyatı belirlenen düzeyin altına düştüğünde üretici ürünleri piyasadan çekebilme ve üretici kuruluşlarından tazminat almaktadır. AB’nin tazminatlar için üretici kuruluşlarına ayırdığı fon yıllık 10 Milyon Avro civarındadır.

Balıkçılık ve su ürünler yetiştiriciliği, işleme ve pazarlanma sektörlerinin desteklenmesi, rekabetçi yapısının güçlendirilmesi ve çevresel ve sosyoekonomik sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması için 2007 yılında Avrupa Balıkçılık Fonu (*European Fisheries Fund-EFF*) oluşturulmuştur. EFF kapsamındaki destekler, üye ülkelerin bu öncelikler göz önünde bulundurarak hazırladıkları Operasyonel Programlar doğrultusunda dağıtılmaktadır. Avrupa Balıkçılık Fonu’na 2007–2013 dönemi için 3,8 Milyar Avro’luk bütçe ayrılmıştır. Avrupa Komisyonu, Avrupa Balıkçılık Fonu’nu Avrupa Denizcilik ve Balıkçılık Fonu (*European Maritime and Fisheries Fund - EMFF*) olarak yeniden yapılandırılarak, buna 2014–2020 dönemi için 6,7 Milyar Avro bütçe ayrılmasına karar vermiştir. EMFF, teşviklerin sektörün reformu ve sürdürülebilirliği gözetilerek yeniden dağıtılması, balıkların denize geri dökülmesinin önlenmesi, deniz ekosisteminin sürdürülebilir yönetimi, üretici kuruluşlarının desteklenmesi, rekabetçi ve sürdürülebilir bir su ürünleri yetiştiriciliği, denetimin güçlendirilmesi ve sürdürülebilir kalkınma odaklı bütünleşmiş bir denizcilik politikasının oluşturulmasını öngörmektedir.

## 19. Türkiye'nin AB Mevzuatına Uyumu

Türkiye'nin AB katılım müzakerelerinde 13. fasıl olan Balıkçılık faslı ile ilgili tarama ve eşleştirme toplantıları 24.02.2006 ve 31.03.2006 tarihinde gerçekleşmiştir.

AB Komisyonu, Türkiye'nin 2008 tarihli Katılım Ortaklığı Belgesinde AB balıkçılık politikası alanında öncelik verilemesi beklenen konular şu şekilde sıralamaktadır:

### Kısa vade:

—Özellikle, balıkçılıkla ilgili tüm konulardan sorumlu merkezi bir birim oluşturulması yoluyla idari yapıların güçlendirilmesi. Ayrıca, balıkçılık denetim ve kontrol hizmetlerinin güçlendirilmesine özel önem verilmesi;

—AB gerekliliklerine uygun olarak revize edilmiş Su Ürünleri Kanununun kabul edilmesi.

### Orta vade:

— Deniz kaynakları hakkında doğru bilgi elde etmek amacıyla güvenilir bir stok değerlendirme sisteminin kurulması;

— Mevcut filo kayıt sisteminin AB koşullarına uyarlanması.

31 Aralık 2008 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye'nin AB Müktesebatı'nın Üstlenilmesine İlişkin Ulusal Programı'nda balıkçılık alanında öncelik verileceklere ilişkin altı çizilen noktalar şu şekilde belirtilmiştir:

Balıkçılıkla ilgili tüm konulardan sorumlu merkezi bir birim oluşturulması bağlamında Tarım Bakanlığı'nın Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Kanun'un kabul edilmesi;

Su ürünleri? üretim kaynaklarının sürdürülebilirliği, avcılığın düzenlenmesi, balıkçılık filosunun ve su ürünleri sektörünün faaliyetlerinin kayıt altına alınması, kontrol, denetim ve izlenebilirliğin sağlanması ile pazara ve pazarlamaya yönelik düzenlemelerin yapılması bağlamında Su Ürünleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun kabul edilmesi;

Su Ürünleri Kanunu değişikliği kapsamında yapılan düzenlemelerin uygulanmasına yönelik usul ve esasların belirlenmesi kapsamında Su Ürünleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmeliğin kabul edilmesi;

Su ürünlerinin pazara yönelik kalite kriterlerinin belirlenmesi, geliştirilmesi, kontrol ve denetimde izlenebilirliğin sağlanması ve tüketicilerin bilgilendirilmesini



amaçlayan Su Ürünleri Pazarlama Standartları ve Tüketici Bilgisi Yönetmeliği'nin kabulü.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığının yaptığı incelemede balıkçılık ile ilgili 623 AB mevzuatından 102 tanesi Türkiye ile ilgili bulunmuş; 86 tanesinden 58 tanesinin uyumsuz, 21 tanesinin de kısmen uyumlu olduğu tespit edilmiştir.

Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan 2010 Yılı İlerleme Raporu'nda, balıkçılık faslında önemli bir ilerleme kaydedilmediği belirtilmiştir. Mevzuat uyumu, idari yapılar, devlet destekleri, piyasa politikası, av ve karaya çıkış verilerinin toplanması hususlarında yeterli ilerleme kaydedilmediği vurgulanmıştır.

Türkiye'nin balıkçılıkla ilgili AB müktesebatına uyum kapsamında OBP'yi düzenli bir şekilde uygulayabilecek idari bir yapılanma olmaması büyük bir eksiklik olarak vurgulanmıştır. Ülkemizde balıkçılık tarımın bir parçası olarak kabul edilmekte olup Tarım ve Köyişleri Bakanlığının sorumluluk alanına girmektedir. Tarım ve Köyişleri Bakanlığında balıkçılık konusu Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü, Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü ve Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğü arasında paylaştırılmış durumdaydı. Tek bir yetkili mercinin bulunmaması yönetim ve denetimine ilişkin koordinasyonda dağınıklık ve karmaşaya neden olmaktaydı. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın yeniden yapılandırılmasına yönelik kanun 8 Haziran 2011 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu kapsamda, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı; Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı olarak yeniden düzenlenerek, Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü faaliyete geçmiştir.

AB mevzuatı uyarınca üye ülkelerin Balıkçılık İzleme Merkezi ve Su Ürünleri Bilgi Merkezi kurması gerekmektedir. Bu kapsamda, Türkiye'de 2008 yılında Sahil Güvenlik Komutanlığı bünyesinde bir Balıkçılık İzleme Sistemi ile balıkçılık faaliyetlerinin avcılık anından, ilk satışına kadar olan süreçte izlenmesini amaçlayan Su Ürünleri Bilgi Sistemi (SÜBİS) faaliyete geçirilmiştir. Yasadışı avlanmanın önüne geçebilmek için de uydu tabanlı bir tekne izleme sistemi geliştirilerek 2007 yılında faaliyete geçirilmiştir.

Balıkçılığın yasal çerçevesini oluşturan 1380 Sayılı Kanunun AB mevzuatıyla uyumlu hale getirilmesi gerekmektedir. Ancak, bu kanunda değişiklik öngören yasa tasarısı halen TBMM'de tartışılmakta olup, üzerinde bir anlaşmaya varılamamış olması

sıkıntı vericidir. Komisyon tarafından hazırlanan İlerleme Raporlarında bu konunun sıklıkla altı çizilmektedir.

AB’de uygulanan avlanma kotaları ülkemizde yaygın olmamakla birlikte hâlihazırda mavi yüzgeçli ton balığı, beyaz kum midyesi, hamsi ve yılan balığı için uygulanmaktadır. Stokların mevcut durumu ile ilgili verilerin yetersiz olması eleştirilen hususlar arasında yer almaktadır. Stoklarla ilgili araştırmaların artırılması ve operasyonel planlar hazırlanması gerekmektedir.

Av verileri, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve Tarım, Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından yapılan anketler yoluyla elde edilmektedir. Yıllık av verilerinin tutarlı bir şekilde toplanması ve kontrol edilmesi için belirli karaya çıkış noktalarından boşaltılması gerekmektedir. AB standartlarına uygun şekilde teçhiz edilmiş 36 adet liman ofisi bulunmaktadır. Halen herhangi bir liman veya küçük rıhtımlar da karaya çıkış noktası olarak kullanılabildiğinden av verileri konusunda kesin bilgiye ulaşmakta zorlanılmaktadır. Ayrıca 10 m. ve üzeri teknelerde avlanan canlı ağırlığı 50 kg. üzerinde olan türler için av miktarı, tarihi ve yeri ile av metodu gibi bilgileri seyir defteri tutma zorunluluğu getirilmiştir.

AB mevzuatına uyum kapsamında, su ürünleri pazarlama standartlarının ve gıda güvenliği kurallarının da benimsenmesi gerekmektedir. AB’de su ürünlerinin piyasaya sunulmasında tüketicinin bilgilendirilmesine önem verilmektedir. Türk mevzuatı tüketicinin bilgilendirilmesini amaçlayan genel hükümleri içermesine rağmen; bu bilgiler AB mevzuatındaki bilgilerin tamamını kapsamamakta ve etkin bir denetim sağlanamamaktadır. Mevzuatın değişmesine yönelik "Su Ürünlerinde Pazarlama Standartları ve Tüketici Bilgisi Hakkında Yönetmelik Taslağı" kabul edilmeyi beklemektedir, yönetmelik yasalaştığı takdirde ürünlerin boyutu, ağırlığı ve tazelik kategorisi dışında, üretim şekli ve yerinin etikette belirtilmesi zorunlu hale gelecektir. Ürünlerin pazarlanacağı toptancı hallerinin de AB standartlarına uygun olarak yapılandırılması gerekmektedir. Soğuk zincirinin geliştirilmesi ürünün tazeliği ve hijyeni için büyük önem taşımaktadır.

Balıkçılık faslı, Avrupa Konseyi’nin Aralık 2006’da aldığı kararla Katma Protokol’ün Güney Kıbrıs Rum Yönetimi’ni kapsayacak şekilde genişletilmesi (liman ve havaalanlarının GKRY bandıralı gemi ve uçaklara açılması) koşulu getirilerek askıya alınan başlıklar arasındadır.

Tekneler, seyrüsefer ve sonar donanımları, ağlar, kafesler, mooring (sabitleme) sistemleri, yemleme makineleri, ağ yıkama ve boyama makineleri, yavru balık, balık yemi, kutu ve kasa sektörde ihtiyaç duyulan temel malzemelerdir. Bunların temininde herhangi bir sıkıntı yoktur.

## 20. Balıklandırma Çalışmaları

Yıl	İl Sayısı	Balıklandırma Miktarı (Adet)	Kaynak Sayısı	Balıklandırma Alanı (Ha)
2002	28	5.540.000	200	153.968
2003	48	5.920.000	274	210.111
2004	57	6.000.000	338	83.779
2005	48	6.485.000	315	64.500
2006	49	6.550.000	317	18.406
2007	55	4.450.000	326	139.365
2008	56	4.730.000	330	140.110
2009	58	4.100.000	401	138.416
2010	58	5.150.000	451	84.058
2011	62	4.550.000	449	134.000

Kaynak: BSGM

Bakanlığımızca 1980 yılından itibaren uygulanmakta olan, ‘‘İç Su Kaynaklarının Balıklandırılması Projesi’’ çerçevesinde, mevcut popülasyonun muhafazası ve artırılması, yeni açılan kaynakların en verimli şekilde değerlendirilmesi amacıyla göl, gölet ve akarsular balıklandırılmaktadır.

### Kaynaklar

- 1- Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013), Balıkçılık Özel İhtisas Komisyon Raporu
- 2- Samsun Rekabet Analizi Raporu. 2011
- 3-Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Su Ürünleri ve Su Ürünleri Sanayi Özel İhtisas Komisyonu Raporu
- 3-Türkiye Su Ürünleri Avcılığı Sektöründe Samsun İli Balıkçılığının Önemi, Sorunları ve Çözüm Önerileri Osman Samsun ve ark.
- 4-Türkiye’de Sürdürülebilir SU Ürünleri Yetiştiriciliği Hijran YAVUZCAN Ve Ark.
- 5- Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü Su Ürünleri İstatistikleri.2012
- 6- TÜİK Su Ürünleri İstatistikleri.2011
- 7- Son 20 Yılda Türkiye’deki Hamsi Avcılığı. Dr. Yaşar Genç
- 8- Su Ürünleri Avcılığı ve Yetiştiriciliği Sektör Çalışması Nihai Rapor.2007